

NIEUWSFLITS

Deze Nieuwsflits geeft u informatie over een of meerdere activiteiten die binnenkort plaatsvinden van de Heemkundekring Loon op 't Sandt.
Redactie: Ecliptica 66, 5175 XK Loon op Zand; 0610114684
secretaris@heemkundekringloonoptsandt.nl

Inhoud 28 juni 2019:

- Zomercolleges over het kloosterleven
- Persbericht van het BHIC

Beste Leden,

De zojuist verschenen Koerier van Brabants Heem vermeldt een viertal zomercolleges over het kloosterleven. Gezien de inschrijvingstermijn van het eerste college is gesloten, vermelden wij graag de drie andere zomercolleges die voor u wellicht interessant zijn. Tevens een persbericht van het BHIC dat ons bereikte via Luran Toorians.

Kloosters en hun bewoners zijn al eeuwenlang belangrijk Brabants erfgoed. Zij nemen een belangrijke plek in het landschap en hebben hun stempel gedrukt op de manier waarop zorg en onderwijs zijn georganiseerd in de provincie. De zomercolleges nemen de deelnemers mee in het wonen, leven en werken van een aantal kloosterordes in Brabant.

Leden van onze kring kunnen gratis deelnemen. Niet leden betalen € 15.00. Aanmelden kan via info@erfgoedbrabant.nl o.v.v. de naam van de lezing en de naam van onze Heemkundekring. Aanmelden voor lezing 2 is mogelijk tot 1 augustus 2019, voor de derde en vierde lezing tot 15 augustus 2019.

Lezing 2:

Brabant als centrum van de wereld

Brabant als centrum van de wereld? Halverwege de twintigste eeuw was dit minder vergezocht dan het lijkt. Vanuit de talloze Brabantse kloosters trokken honderden missionarissen naar verre landen, om het woord van God te verkondigen en hun beschavingsidealen te verspreiden. Hoe werden eenvoudige boerendochters en -zonen sleutelfiguren in een wereld in transitie? Hoe zagen hun levens eruit? Op 21 augustus 2019 geeft Marleen Reichgelt, promovendus aan de Radboud Universiteit Nijmegen en werkzaam bij het Erfgoedcentrum voor Nederlands Kloosterleven, een lezing over Brabantse missionarissen in de internationale missiebeweging. De lezing vindt plaats in Missieklooster Heilig Bloed te Aarle-Rixtel, dat meer dan 60 jaar het moederhuis was van de Missiezusters van het Kostbaar Bloed. Deze congregatie, eind negentiende eeuw gesticht in Zuid-Afrika door de Oostenrijkse trappist Franz Pfanner die de moedige Brabantse jonge vrouwen goed kon gebruiken in het missiewerk, is ook vandaag de dag nog een internationale ontmoetingsplek aan de rand van Peel. Na de lezing volgt een rondleiding door de kruidentuin van het missiehuis.

*Datum: woensdag 21 augustus
Spreker: Marleen Reichgelt.
Locatie: Missieklooster Heilig Bloed,
Kloosterdreef 7, Aarle-Rixtel. Tijdstip:
19.00-21.30 uur.*

Lezing 3:
Internaten in Brabant; hemel of hel?
Foto: Het klooster van de broeders van Oudenbosch (Theo Cuijpers)

Ouders stuurden hun kinderen vroeger massaal naar een internaat. Veel 55-plussers onder de Brabanders hebben dan ook 'op kostschool' gezeten. Bijna 100 katholieke onderwijsinternaten waren er in de provincie Noord-Brabant. Op 4 september vertelt Mark Buijs over de rol van het kloosterleven in de opkomst en ontwikkeling van onderwijs in Brabant en schetst een beeld van de ervaringen van mensen die op zo'n internaat zaten. Voor sommigen was het heel fijn, voor anderen was het juist verschrikkelijk. De lezing vindt plaats in het instituut Saint Louis, waar de broeders van Oudenbosch een internaat bestierden. Na de lezing leiden gidsen de deelnemers rond over de pleinen en terreinen van het voormalige internaat.

Datum: woensdag 4 september
Spreker: Mark Buijs
Locatie: Cuyperzaal Basiliek Oudenbosch; Tijdstip: 19.00-21.30 uur.

Lezing 4:
Kloosterleven Broeders Penitenten Landpark Assisië

Op maandag 9 september 2019 bent u van harte welkom op Landpark Assisië, een bijzondere buitenplaats aan de N65 tussen Tilburg en Den Bosch stichtten de Broeders Penitenten in 1904 Huize Assisië. Zij stelden hun kloosterleven in dienst van de zorg voor mensen met een

verstandelijke beperking. De avond start in de Franciscus Kapel op het Landpark waar Michael Kolen (adviseur zorgethiek en geestelijk verzorger) ingaat op de geschiedenis van de Broeders Penitenten en hun betekenis voor de ontwikkeling van de zorg in het bijzonder in Brabant. Daarna volgt een rondleiding over het terrein waar nog diverse gebouwen uit de tijd van de broeders zijn te bezichtigen en een bezoek aan het historisch archief dat het Landpark rijk is.

Datum: maandag 9 september; Spreker: Michael Kolen en Elmy Weijtmans
Locatie: Kapel op het Landpark Assisië Biezenmortel, Hooghoutseweg 3, Biezenmortel Tijdstip: 19.00-21.30 uur.

Meer informatie over Religieus Brabant op:
<https://www.brabantserfgoed.nl/page/3230/verhaallijn-religieus-brabant>

Met dank aan Theo Cuijpers en Tieu van Ras, beiden bestuursleden van Brabants Heem, voor de toegezonden documentatie van de zomercolleges.

Persbericht

Geestelijke en materiële activiteiten van de Norbertijnen van Berne laten veel sporen na in de vorm van archieven en handschriften

Eeuwenoude archief Abdij van Berne nu online beschikbaar

De Abdij van Berne in Heeswijk kent een eeuwenlange geschiedenis, die echter niet in dat dorp begint. De wortels van dit norbertijnenconvent liggen in het gehucht Bern ten noordoosten van Heusden, tegenwoordig gemeente Zaltbommel. Daar stelden heer Fulco van Berne en zijn vrouw Bescela van Someren hun

kasteel ter beschikking voor een klooster. In 1134 kwamen er de eerste norbertijnen aan vanuit het toen vijf jaar oude klooster Mariënweerd bij Beesd. Bern lag in het graafschap Holland en viel onder de bisschop van Utrecht.

Het oorlogsgeweld in de Tachtigjarige Oorlog verdreef de kloosterlingen rond 1580 naar 's-Hertogenbosch. Toen die stad in 1629 viel, mochten ze van de Staatse regering nog enkele jaren in hun versterkte huis in Heeswijk bij de pastoor inwonen, maar korte tijd later moesten ze de wijk nemen naar het buitenland. Tot aan de Franse tijd woonden ze in Vilvoorde bij Brussel. Daarna mochten ze terugkeren naar het noorden.

In die eeuwen van ballingschap waren de norbertijnen echter niet helemaal van de Brabantse kaart geveegd. Al eeuwenlang leverden ze pastoors voor een groot aantal parochies: Berlicum vanaf 1240, Heeswijk vanaf 1284, Engelen, Vlijmen, Hedikhuizen en Oudheusden vanaf 1285, Bokhoven vanaf 1369 en Lithoijen vanaf 1613. Op deze pastorieën konden de norbertijnen quasi-ongezien voortleven. Nog steeds zijn norbertijnen hier actief in de zielzorg, een van de kenmerken van de orde.

Van aanvang af kregen ze schenkingen om in hun materiële behoeften te voorzien. Dat waren voornamelijk gronden, boerderijen, tienden, cijzen en pachten. Op afstand beheerden zogenaamde proosten en uithofmeesters namens de abdij grote goederencomplexen, zoals in Maarsbergen, bij Altforst in het Land van Maas en Waal, in het nu verdwenen dorp Honswijk bij Woudrichem, in Gaal en Mun tussen Schaijk en Heesch, in Bernhese in Heeswijk en Dinther, en in Babyloniënbroek.

In 1857 konden de norbertijnen van Berne – want zo bleven ze zich noemen – na drie eeuwen weer een echt convent vormen. Daarvoor gebruikten ze hun oude bezit in Heeswijk. Naast voortzetting van hun pastorale werkzaamheden namen ze in het begin van de twintigste eeuw ook maatschappelijke taken op zich in het onderwijs en de organisatie van katholieke

werkgevers en werknemers. Voormannen daarvan waren 'de sociale werkers' Gerlacus van den Elsen (1853-1925), Pius van Aken (1876-1938), Johan Nouwens (1875-1968) en Julius van Beurden (1878-1945). Hun activiteiten leidden onder meer tot het Gymnasium Sint-Norbertus in Heeswijk, de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond en bedrijven als FrieslandCampina, Interpolis, Cehave Landbouwbelang, VION en Rabobank. Diverse werkgevers- en werknemersverenigingen vinden hier hun wortels.

Deze geestelijke en materiële activiteiten hebben veel sporen nagelaten in de vorm van archieven en handschriften, sommige in goede, andere in slechte staat, alle van groot belang voor de meest uiteenlopende onderzoeken. Tot voor kort waren ze enkel te raadplegen in de abdij zelf. In 2016 kon het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) via het programma Metamorfoze deze oude documenten materieel laten verzorgen en digitaliseren, zodat ze niet meer fysiek geraadpleegd hoeven te worden. Vanaf woensdag 12 juni zijn ze digitaal in te zien. Het archief zelf blijft bewaard in de abdij (www.abdijvanberne.nl), maar de informatie is snel en eenvoudig te raadplegen via de website van het BHIC:

www.bhic.nl

[Kijk hier in het oude archief, 1134 tot 1857](#)

[Kijk hier in het archief van de sociale werkers, 1890-1940](#)

[Kijk hier naar de oude handschriften, 1400-1900](#)

Heeswijk / 's-Hertogenbosch, 12 juni 2019

